

Examen VWO

Latijn

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

19 | 96

Tijdvak 2
Dinsdag 18 juni
9.00–12.00 uur

Vragenboekje

Dit examen bestaat uit 27 vragen en een vertaalopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

- Regel 298 omnia tuta timens
2 p 1 Leg het paradoxale van deze woorden uit.
- Regel 298 eadem Fama
2 p 2 Licht het gebruik van het woord *eadem* toe op grond van je kennis van het voorafgaande deel van boek 4.
- Regel 305–306 dissimulare t/m terra?
2 p 3 Citeer de twee woorden uit het voorafgaande waardoor de lezer al op deze vraag is voorbereid.
- Regel 307–308
3 p 4 Noem drie stijlfiguren die in deze regels te onderscheiden zijn en citeer daarbij de desbetreffende tekstelementen.
- 311–12 arva aliena domosque ignotas
2 p 5 In de gedachtengang van Dido staan deze woorden tegenover
A Carthago.
B Italië.
C de Tartarus.
D Troje.
- Regel 314 mene fugis?
Na de voorafgaande retorische vraag (regel 311–313 quid t/m aequor) kunnen de woorden *mene fugis?* opgevat worden als een conclusie.
3 p 6 Geef de redenering van Dido weer, op grond waarvan zij tot deze conclusie komt.
- Woordplaatsing kan gebruikt worden om de inhoud van de tekst beeldend voor te stellen.
2 p 7 Leg uit dat regel 314 hiervan een goed voorbeeld is.
- De verteller over Dido: nec iam furtivum Dido meditatur amorem; coniugium vocat (Aeneis 4, 171–172)
Dido tot Aeneas: cui me moribundam deseris, hospes? (Aeneis 4, 323)
Dido tot Anna: me obicis hosti (jij levert mij uit aan een vijand) (Aeneis 4, 549)
Deze drie citaten geven de liefdesgeschiedenis van Dido en Aeneas in een notedop weer.
1 p 8 Leg dat uit aan de hand van de woorden *coniugium*, *hospes* en *hostis*.
- Regel 340–344
2 p 9 Leg uit dat deze zin een voor Dido onaangename mededeling bevat.
- Regel 337–355
In de theorie van de welsprekendheid spreekt men van een *argumentum ad hominem*, wanneer iemand een argument ontleent aan de situatie van degene tot wie hij zich richt.
2 p 10 Noem uit deze passage de regels waarin Aeneas gebruik maakt van een *argumentum ad hominem* en geef het argument in eigen woorden weer.
- Regel 368
Volgens de antieke commentator Servius gaat Dido in deze regel in tegen een vermaning die iemand tot haar had kunnen richten.
2 p 11 Formuleer de vermaning waar Dido op reageert.
- Regel 369–370
1 p 12 Op welke manier laat Dido door haar formulering blijken dat er van een echte dialoog tussen haar en Aeneas geen sprake meer is?

Regel 376–384 nunc augur Apollo t/m vocaturum.

Dido's woorden zijn voor een deel in overeenstemming met het Epicurisme en voor een deel in tegenspraak daarmee.

- 2 p 13 Leg dat uit aan de hand van de desbetreffende tekstelementen.

Regel 388

Naar aanleiding van dit vers merkt Austin in zijn commentaar op:

De elisie vormt een metrische illustratie van wat Dido hier doet.

- 3 p 14 Scandeer dit vers en leg uit waarop Austin met zijn opmerking doelt.

Regel 393 pius Aeneas

- 2 p 15 Leg uit waarom Aeneas hier *pius* wordt genoemd. Betrek de inhoud van regel 393–396 in je antwoord.

Afbeelding

De houding waarin Dido en Aeneas zijn afgebeeld weerspiegelt de inhoud van tekst 1.

- 1 p 16 Leg verband tussen de houding waarin Aeneas is afgebeeld en een tekstelement uit de woorden die hij tot Dido richt (tekst 1, regel 333–361)
- 1 p 17 Leg verband tussen de houding waarin Dido is afgebeeld en de beschrijving die Vergilius van haar gedrag geeft als reactie op de woorden van Aeneas.

Tekst 2 en tekst 1

De ontmoeting tussen Dido en Aeneas in de onderwereld is in allerlei opzichten een omkering of spiegeling van hun heftige discussie in boek 4. Daarover gaan de volgende drie vragen.

- 1 p 18 Citeer uit tekst 1 het tekstelement dat correspondeert met *quem fugis* (tekst 2, regel 466).
- 1 p 19 Citeer uit tekst 1 het tekstelement dat correspondeert met *nec vultum movetur* (tekst 2, regel 470)
- 1 p 20 Citeer uit tekst 1 het tekstelement dat zich laat vergelijken met *dura silex aut stet Marpesia cautes* (tekst 2, regel 471)

Naast omkeringen zijn er ook overeenkomsten aan te wijzen tussen de woorden van Aeneas in boek 6 en zijn woorden in boek 4. Daarover gaan de volgende twee vragen.

- 1 p 21 Citeer uit tekst 1 het tekstelement dat correspondeert met *invitus* (tekst 2, regel 460).
- 1 p 22 Citeer uit tekst 1 het tekstelement dat correspondeert met *iussa deum cogunt* (tekst 2, regel 461–462).

Let op: de laatste vragen en de vertaalopdracht van dit examen staan op de volgende pagina.

Tekst 3 en tekst 1

Naast verschillen zijn er ook overeenkomsten tussen de woorden van Anacaona en Dido.

- 2 p **23** Noem drie punten waarop Stella Vergilius navolgt en citeer daarbij de desbetreffende tekstelementen uit beide teksten.
- 1 p **24** Noem een belangrijk punt van verschil.

Algemeen

- 2 p **25** Omschrijf in maximaal 50 woorden de religieus-politieke boodschap die de Aeneis uitdraagt.

Tekst 4

- 1 p **26** Welk element uit de Griekse mythologie heeft Dante in zijn beschrijving van de hel verwerkt?
- 1 p **27** Welk voorbeeld van stilistische imitatio valt in deze tekst aan te wijzen?

Tekst 5

Bestudeer tekst 5 met de inleiding en de aantekeningen.

- 45 p Vertaal regel 705–720.

Einde
